

הפקולטה למדע הרווחה והבריאות
كلية علوم الرفاه والصحة
החוג לסייעוד / قسم التمريض
Faculty of Social Welfare & Health Sciences
The Cheryl Spencer Department of Nursing

חשיבה משפטית בטיפול הרפואי

מסלול לאחיות משתלמות

שנת לימודים תשע"ה - סמסטר ב'

מרצה: עו"ד עלאא איוב

שעות קבלה: לפי תיאום מראש.

כתובת דואר אלקטרוני: ayoubal@gmail.com

מספר הקורס: 290.1735.01

מטרות ותוכן הקורס

הטיפול הרפואי בעידן המודרני דורש ומחייב התייחסות למספר היבטים משפטיים שמציבים בפני המטפל אתגרים חדשים ודילמות בהליך קבלת ההחלטות. במסגרת הקורס נשפך אור על מספר היבטים משפטיים שהמטפלים בכלל והאחיות בפרט נתקלים בהם במהלך הטיפול הרפואי.

לקורס מספר מטרות: האחת, חשיפת האחיות להיבטים משפטיים אלו. השנייה, הצגת המסגרת המשפטית והנורמטיבית תוך התמקדות בחוקים ובפסקי דין שדנים בסוגיות אלו. השלישית, הבניית המחשבה המשפטית בטיפול הרפואי בעזרת הצגת סיפורי מקרה מובנים ומקרים שיוצגו על ידי הסטודנטים. הרביעית, מתן כלים שונים להתמודדות עם אתגרים אלו.

הקורס יעסוק בנושאים הנבחרים הבאים: זכויות בטיפול הרפואי, כגון: הזכויות לכבוד, אוטונומיה ולפרטיות, הזכות לטיפול רפואי סביר, הזכות לקבלת טיפול בהסכמה מדעת, הזכות להמשכיות הטיפול וכו'. במסגרת זו נבחן את הגדרת הזכות, היקפה ויישומה בעולם המעשה.

בהמשך יוצגו ההשלכות של הפרת זכויות אלו מהפן הפלילי, המשמעותי והאזרחי ובעיקר נרחיב את הדיון בסוגיית הרשלנות המקצועית על סוגיה השונים.

כמו כן, יעסוק הקורס ביישום מספר חוקים ייחודיים בטיפול הרפואי וביניהם: חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו-2005, חוק השתלת איברים, התשס"ח-2008, בחירת מין היילוד בהתאם לנוהל משרד הבריאות והליך אישור הפלה בהתאם לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

מועד הקורס

הקורס יתקיים בימי א' בסמסטר ב' בין השעות 15:15-17:45

דרישות הקורס

נוכחות והשתתפות בשיעור הנה חובה וההיעדרות הנה בהתאם להוראות תקנון הלימודים.

מרכיבי הציון הסופי של הקורס

- מבחן מסכם 100%.
- הצגת אירוע וניתוחו בפני הכיתה יכולים להעניק עד 10 נקודות בונוס וזאת בתנאי שהסטודנט מילא אחר דרישת הנוכחות.

תכנית השיעורים

תכנים	
סקירה כללית לחקיקת הבריאות בישראל ולמסגרות הנורמטיביות החלות על האחיות	1.
חוק זכויות החולה – הרצוי, הראוי והמצוי	2.
הזכות לכבוד ולפרטיות – אוטונומיית הפרט וההסכמה מדעת	3.
המידע הרפואי והגנטי – מותר ואסור	4.
הזכות להמשכיות הטיפול בעידן הדיגיטאלי	5.
היבטים משפטיים בטיפול הפסיכיאטרי	6.
מבוא לרשלנות הרפואית והסיעודית – יסודות עוולת הרשלנות והאחות הסבירה	7.
בחינת סוגי הרשלנות השונים תוך הפנייה לפסיקה ולאירועים מובנים: רשלנות באנמנזה - רשלנות בדיאגנוזה - רשלנות בבחירת הטיפול הרפואי המתאים רשלנות במעקב אחרי התפתחות הרפואה - רשלנות ברישום רפואי והשלכותיו - רשלנות במעקב הרפואי - רשלנות בחינוך לבריאות.	8-9
חוק החולה הנוטה למות - הצגה ויישום	10.
תרומת איברים במדינת ישראל	11.

ביבליוגרפיה

רשימת חוקים

1. סעיף 7 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.
2. חוק האנטומיה והפתולוגיה, התשי"ג – 1953.
3. ס' 3 (ה) ו-41 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.
4. פקודת בריאות העם, 1940.
5. ס' 3 לחוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ו-1996.
6. חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א- 1981.
7. חוק השתלת אברים, התשס"ח-2008.
8. חוק זכויות החולה התשנ"ו-1996.
9. החוק לטיפול בחולי נפש, התשנ"א – 1991.
10. פרק ג- ד לחוק מידע גנטי, התשס"א-2000.
11. סימן ב' לפרק י (סעיפים 312-321) חוק העונשין, התשל"ז-1977.
12. תקנות בריאות העם (דיווח ומידע מיוחד על מחלת הסרטן), התשמ"ב-1982.
13. תקנות בריאות העם (הודעות על מחלות מידבקות), התשכ"א-1961.
14. תקנות בריאות העם (שמירת רשומות), התשל"ז-1976.
15. הועדה הבין משרדית לבחינת הדרכים להקטנת ההוצאה הציבורית בגין תביעות רשלנות רפואית, דו"ח הועדה, עמ' 89 (נובמבר 2005).
16. הקוד האתי לאחים ואחיות.

רשימת פסיקה

17. ע"א 612/78 פאר נ' דר' קופר, פ"ד לה (1) 720 (1980).
18. ע"א 58/82 קנטור נ' מוסייב, פ"ד לט(3) 253 (1985).
19. ע"פ 341/82 בלקר נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(1) 1 (1986). תרומת אברים
20. ע"א 560/84 נחמן נ' קופת חולים, פ"ד מ (2) 384 (1986). – הסכמה מדעת ותקיפה
21. ע"א 470/87 אלטורי נ' מדינת ישראל, (1993).
22. ע"א 789/89 עמר נ' קופת חולים של ההסתדרות הכללית, פ"ד מו (1) 712 (1992).

23. ע"א 323/89 קוהרי נ' מדינת ישראל, פ"ד מה (2) 142 (1992).
24. ע"א 2694/90 הדסה נ' מימון, פ"ד מו (5) 628 (1992).
25. ע"א 3108/91 רייבי נ' וויגל, פ"ד מז (2) 497 (1993).
26. ע"א 2245/91 ברנשטיין נ' עטיה, פ"ד מט(3) 709 (1995).
27. בג"צ 34/91 קוך נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מו(4) 406 (1992).
28. ע"א 6452/99 פלוני נ' זאב, פ"ד נה(5) 241 (2001).
29. ע"א 1884/93 דינבר נ' יערי, פ"ד נ (2) 605 (1996).
30. ע"א 2781/93 דעקה נ' הית חולים כרמל, פ"ד נג (4) 526 (1999).
31. ע"א 434/94 פלונית נ' מכון מור, פ"ד נא(4) 205 (1997).
32. רע"א 1412/94 הדסה נ' גלעד, פ"ד מט (2) 516 (1995).
33. בג"צ 161/94 אטרי נ' מדינת ישראל, (1994). תרומת איברים
34. ע"א 6643/95 כהן נ' קופת חולים של ההסתדרות, פ"ד נג (2) 680 (1999).
35. ע"א 1069/96 מזרחי נ' מדינת ישראל, (1999).
36. ע"א 3264/96 קופת חולים נ' פלד, פ"ד נב(4) 849 (1998).
37. ע"א 6023/97 טייג נ' ד"ר גלזר, פ"ד נג (2) 840 (1999).
38. ע"א 6153/97 שטנדל נ' שדה, נו(4) 746 (2002).
39. דנ"א 7794/98 רביד נ' קליפורד, (2003).
40. ע"א 3056/99 שטרן נ' מרכז רפואי שיבא, (2002).
41. ע"א 2714/02 פלונית נ' מרכז רפואי בני ציון חיפה, (2003).
42. ע"א 6948/02 אדנה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(2) 535 (2004).
43. ע"א 7375/02 בית חולים כרמל חיפה נ' מלול, ס (1) 11 (2005).
44. ע"א 9328/02 מאיר נ' ד"ר לאור, נח (5) 54 (2004).
45. ע"א 2809/03 פלוני נ' הסתדרות מדיציניית הדסה, (2005).
46. ע"א 3758/03 מזרחי נ' קופת חולים מאוחדת, (2004).
47. ע"א 9063/03 פלוני נ' הסתדרות מדיציניית הדסה, ס (1) 556 (2005).
48. דנ"א 1558/04 טווינה נ' מדינת ישראל, (2004).
49. ע"א 11587/05 פרידמן נ' המרכז הרפואי בני ציון, (2008).
50. ע"א 291/06 פלוני נ' מדינת ישראל – משרד הבריאות, (2008).
51. ע"א 5787/08 קפאח נ' מדינת ישראל, (2010).

52. רע"א 2146/08 עז' המנוח בושויק נ' מרכז רפואי "בני ציון", (2011).
53. רע"א 9716/10 פלוני נ' היועמ"ש ואח' (2011).

רשימת מאמרים

54. עדי אזר, א' נירנברג, רשלנות רפואית.
55. גיל סיגל, "חובת המעקב הרפואי", רפואה ומשפט, גיליון 26, 190 (2002).
56. עמוס שפירא, "הסכמה מדעת לטיפול רפואי – הדין המצוי והרצוי", עיוני משפט י"ד(2) 225 (1989).
57. אמנון כרמי, "הסכמה מדעת, רפואה ומשפט, 16 7-28 (1997).
58. עופר קפלן, "הסכמה מדעת בטיפול רפואי- היבטים מעשיים", רפואה ומשפט 28 עמ' 118 (2003).
59. יצחק לוי, "היבטים מעשיים בסוגיית מטופלים המסרבים לטיפול רפואי", רפואה ומשפט, 31, 67 (2004).
60. ד. לוינסון- זמיר, "השתלה מן החי בישראל: הווי ובעיות", הפרקליט, ל"ח 300 (תשמ"ט).
61. ר. פרי "הכל צפוי והרשלנות נתונה" משפטים לה(2), 359 (2005).
62. י. ויסמן "איברים כנכסים" משפטים ט"ז (תשמ"ז) 500.